

„ZLATÉ VNUČKY MOJE!“

KOREŠPONDENCIA
P. O. HVIEZDOSLAVA
S HLOHOVSKÝMI ŽIAČKAMI
(K 100. VÝROČIU ÚMRTIA BÁSNIKA)

PHDR. MARIÁN KAMENČÍK, PHD.

Based on the source materials originating in the town of Hlohovec, such as personal correspondence, entries in the local school chronicle, etc., the article provides information on the situation in the society and education in Slovakia after the end of the World War I and the establishment of a common state of Czechs and Slovaks. It provides an insight into challenges the teachers in the civic school in Hlohovec were faced in organizing the teaching process, the course of which was influenced by Czech pedagogues. On the occasion of the celebrations of the first anniversary of the establishment of Czechoslovakia, local schoolchildren came to the idea of greeting probably the then most famous Slovak writer Pavol Országh Hviezdoslav and naming the extracurricular educational club, which was aimed at strengthening national identity and consolidating national culture, after him. The article thus gives further details about the content of the correspondence between the students of the civic school in Hlohovec and the well-known poet P. O. Hviezdoslav, and emphasizes the personal involvement of the school principal Josef Sulík, who was known in the literary world as Pavel Sula, in this matter.

Keywords: Czechoslovak Republic; interwar period; Pavol Országh Hviezdoslav; Hlohovec; civic schools; Josef Sulík

 vlastaos@centrum.sk
marian.kamencik@ucm.sk

 Department of Slovak Language and Literature

Faculty of Arts

University of Ss. Cyril and Methodius in Trnava
Námestie J. Herdu 2
917 01 Trnava

 www.ucm.sk

„Konečně zasvitlo Slunce Slobody.

Osvobozený národ vědom svých dávných práv povstal v nové ohromné síle, dle slov velikého věštce učitele Jana Amose Komenského vzal vládu věcí svých do vlastních rukou, jak bylo jeho tužbou a všech, když v cizině dleli a čekali dílo obnovy.

28. říjnem padly okovy, jimiž nás svírali Habsburgové, padla nadvláda německá i maďarská, útisk změnil se v oddech a v procitání k novému samostatnému životu. Národ utrpením poučen a světovou válkou pevně orientován po své pravdě a po svém právu spojil oudy své s dohodou, která vytýčila veliké ideje na praporu obnoveného světa sebeurčení národů, mír, rozkvět národů pokojných. Kultura zvítězila, barbarství a útisk, zotročování a vykořisťování padlo.“⁴¹

Tieto vety otvárajú strany novozaloženej kroniky Meštianskej školy v Hlohovci, ktorá odvodzuje svoje ďalšie smerovanie od historického dňa 28. októbra 1918, keď vznikol spoločný štát Čechov a Slovákov. Silná maďarizačná vlna, ktorá mala za úlohu pod vplyvom Apponyiho školských zákonov odnárodňovať slovenskú mládež, skončila. V Hlohovci túto etapu školstva dokladá neslávne protislovenské pôsobenie stoličného škôldozorcu Gustáva Libertényiho, ktorý prišiel do mesta v roku 1876 a založil tu prvú meštiansku školu v Nitrianskej župe.² Dňa 7. apríla 1919 prešla správa školy do rúk Karla Buzka, čím bola výučba v maďarčine ukončená. Reorganizoval sa systém výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorého súčasťou boli aj viacerí českí pedagógovia prichádzajúci na

Slovensko vypomáhať.³ V nových podmienkach sa kládol dôraz na výchovu mládeže v intenciách nového štátneho celku, čomu bol prispôsobený vyučovací proces. Už 23. apríla roku 1919 sa prisťahovali do Hlohovca prví učitelia z Čiech – Jan Mareček (Vyškov), František Ondryáš (Tovačov), Boleslav Erbrt (Věž u Humpolce) či najznámejší z nich Josef Sulík (Ouvaly).

Veľkými podporovateľmi školy boli v tomto neľahkom období popredné osobnosti verejného života Hlohovca – farár a signatár Pittsburskej dohody Pavel Šiška či Miloš Šimko, ktorý bol známy v národne orientovanom prostredí Martina a jeho intelektuálnych elít (spolupracoval najmä so S. H. Vajanským). Riaditeľom školy sa stal Josef Sulík (vo funkcii bol od 24. apríla 1919 do 30. júna 1921), inak v literárnom svete známy pod pseudonymom Pavel Sula.⁴ V deň otvorenia školy 3. mája 1919 sa prihovoril žiactvu, učiteľskému zboru i verejnosti a „naznačil jakým duchem povede práci výchovnou se sborem, zejména že přátelským poměrem k žactvu a k lidu zdejšímu přičiní se o porozumění výchově a učbě a nabízel kulturní práci se sborem zdejší veřejnosti.“⁴⁵

Budova Meštianskej školy v Hlohovci z roku 1882 na pohľadnici z prelomu 20. a 30. rokov 20. storočia (Zdroj zbierkový fond Vlastivedného múzea v Hlohovci)

Josef Sulík (Pavel Sula) v roku 1928 (Zdroj zbierkový fond Městského muzea a knihovny v Čáslavi)

MORÁLNA VÝCHOVA V ŠKOLSKEJ PRAXI

Za aktívnym pedagogickým, kultúrnym i osvetovým nasadením školy v jej začiatkoch treba hľadať prácu riaditeľa školy Josefa Sulíka. Okrem iného bol aj literárne činný a v čase, keď slovenské školy ešte nemali potrebné učebnice, z ktorých by sa mohli deti vzdelávať, vytváral spoločne so žiakmi texty pre túto potrebu. Zostavil s nimi viacero literárnych zborníkov na rôzne témy. Jednou z nich bola aj téma prvého výročia vzniku Československa. Zborníček s titulom *Knížka, kterou si psaly děti* vyšiel ako súčasť Sulíkovej knihy *Morální výchova ve školské praxi* (1922).

Sulíkova monografia je významná nielen pre hlohovskú školu, ale aj ako jeden z možných návodov, ako realizovať výchovno-vzdelávací proces.

MORÁLNÍ VÝCHOVA VE ŠKOLSKÉ PRAKSI.

*Doklady z měšťanské školy chlapecké a dívčí
v Hlohovci na Slovensku.*

Upravil

JOSEF SULÍK.

Městská knihovna
Stadtbibliothek
Varosi könyvtár

V BRNĚ 1922.

Nákladem „Ústředního spolku učitelského na Moravě a ve Slezsku“.
Tiskem Rolnické tiskárny v Brně.

Titulná strana knihy Josefa Sulíka *Morální výchova ve školské praxi. Doklady z měšťanské školy chlapecké a dívčí v Hlohovci na Slovensku* (1922)

V úvodnej časti knihy sa hlási k pedagogickým myšlienkam Komenského a Tolstého, ktoré obohatuje o dobovo aktuálny prúd Masarykovho filozofického humanizmu. Následne mapuje rôzne výchovné prístupy, aby nakoniec zdôraznil prvky slobody, zodpovednosti a mravnosti koncentrované v myšlienkach už spomínaných klasikov pedagogiky. Pre lokálny vzťah k Hlohovcu je zaujímavá druhá časť práce, ktorá obsahuje príklady a postupy formovania morálneho sebedovedomia a vstúpania princípov etiky a humanity žiakom hlohovskej školy. Učiteľ Sulík to uskutočňuje kladením problémových zadaní spojených s každodenným životom v triede, mimo nej, v rodine či v meste, ale aj formou modelových situácií. Pre hlbšie uvedomenie morálneho rozmeru svojho konania si proces upevňovali tvorbou krátkych slohových prác na určené témy. V tomto bode sa spájal Sulík s prírodným pedagógom a spisovateľom, keďže dôveruje sile literárneho diela ako možnosti formulovať mravný problém a jeho následné naratívne stvárnenie textovou výpoveďou má prinášať samovýchovný a sebauvedomovací efekt. Pri uplatňovaní výchovy v praktických každodenných úlohách je dobrým pomocníkom práve literárna výchova.

Sulíkovo nabádanie detí k literárno-slohovej tvorbe malo okrem mravovýchovnej funkcie aj pragmatický rozmer. V období, keď neexistovali čítanky, zostavil ich deťom sám alebo tak robili deti, a to písaním vlastných príbehov, opisov a rozprávání, ktoré neskôr čítali, analyzovali, rešpektíve diskutovali o nich. Tieto tvorivé aktivity iniciovali napln viacerých kultúrnych programov vychádzajúcich z pôvodnej tvorby alebo adaptácií diel formou dramatických pásiem a recitácií. Sulík organizoval i voľný čas detí, čoho výsledkom boli napríklad vlastivedné prechádzky alebo cyklus predstavení *Večierky slovenských dietok štátnej meštianskej školy v Hlohovci*.

Význam Sulíkovo hlohovského pôsobenia dokladá aj fakt, že na prvom Zjazde československého učiteľstva v Prahe v roku 1920 bol ako reprezentant Hlohovsko-piešťanského okresu zvolený za predsedu jednej z pracovných komisií. Zároveň sa aktívne zapojil do diskusie prednáškou o slobodnej škole, o motivácii detí a psychologickom osnovaní výchovy a učenia. Sulík odišiel z Hlohovca v roku 1921 do Prahy, kde začal učiť na chlapčenskej meštianskej škole vo Vinohradoch. Svojím pedagogickým i ľudským prístupom k žiakom sa zaradil k významným hlohovským učiteľom.

Pavol Országh Hviezdoslav (Zdroj LA SNK)

ŽIACI PÍŠU HVIEZDOSLAVOVI A INÝM OSOBNOSTIAM

Vedenie školy reagovalo na prvé výročie vzniku spoločnej republiky usporiadaním veľkolepej slávnosti. Rôzne záujmové krúžky pôsobiace na škole pripravili bohatý program osláv výročia. Škola založila žiacku knižnicu, pre chlapcov bola zriadená dielňa, kde vytvorili bábkové divadlo, vznikol divadelný a hudobný krúžok, dievčatá mali k dispozícii dielňu pre ručné práce. Žiaci vydávali časopisy (II. trieda dievčenská *Ružu* a IV. trieda chlapčenská *Mlynček*), kde publikovali svoje básne, poviedky i kresby. Z takto organizovaného zázemia vyrástol aj klub školskej mládeže, ktorý „sa ustanovil pod firmou *Hviezdoslavov samovzdělávací kruh dívek*“ (viac v kapitole *Hviezdoslavov samovzdělávací kruh dievčat*).

Na oficiálny program pozývali žiaci školy prostredníctvom listov významné osobnosti kultúrneho a politického života. S ďakovnou odpoveďou

na takéto pozvanie a zároveň s ospravedlnením, že sa podujatia nemôže zúčastniť, sa ozval napríklad nitriansky župan Ľudovít Okánik.⁷ Žiaci IV. triedy poslali pri tejto príležitosti list s prejavom vďaky aj prezidentovi T. G. Masarykovi. O odovzdaní pozdravu svedčí odpoveď vládneho referenta pre školstvo v mene Ministra Československej republiky s plnou mocou pre správu Slovenska Vavra Šrobára:

Žáci IV. tř. tamní měšťanské školy zaslal sem projev vděku ke dni 28. října t. r. p. prezidentovi T. G. Masarykovi a jeho spolupracovníkům za osvobození Slovenska.

Buďte vysloveni žákům naše díky a povzbuzení, aby vlastní píli a prací pomáhali udržeti a zdokonalovati národní dílo na Slovensku, které vyžaduje dobrých a vytrvalých pracovníků, aby osvobozený slovenský lid šel k metám nejpřednějších kulturních národů.⁸

K výročným oslavám vzniku Československa sa pripravili aj žiačky IV. triedy hlohovskej meštianky, keď sa rozhodli poslať list vtedy zrejme najvýznamnejšiemu žijúcemu slovenskému spisovateľovi Pavlovi Országhovi Hviezdoslavovi. Volba na Hviezdoslava nepadla náhodou, pretože jeho tvorba sa stala jedným zo symbolov povojnovej slobody a prvé výročie vzniku Československa bolo dobrou príležitosťou, ako vzdať hold básnikovi.

S dôverou i kusom detskej prostoty sa žiačky zdôverili spisovateľovi so svojimi študijnými úspechmi i problémami. Chvália zodpovednú prácu učiteľov a zaväzujú sa byť usilovné v štúdiu:

Milý Pane!

My sme maličke chodíme do II triedy meštianskej školy v Hlohovci. Sme počuli o Vás jako o veľkom a dobrem člověkovi. Chystáme sa na veľku slávnosť 28. října na deň vyslobodenia nášeho mileho Slovenska, ktoru sme pomocou našich bratov Čechov vyslobodili. To aj ve škole citíme že sme slobodnie. Dotál sme sa učili maďarsky v školách, ale teraz sa učíme na našej milej materinskej reči. Milý Pane pomyslíte si na nás jako si my myslíme na Vás a zastávajte našu drahu republiku.

Z hlbokú uctou

Hlohovec-Frašťák, 23ho r. 1919

žiaci II triedy dievčanskej meštianskej školy.

Milý Pane!

My sme malítko chodíme do 2. triedy meštianskej školy v Hlohovci. Sme počuli o Vás, jak to veľkom a dobrom človekovi. Chystáme sa na veľkú slávnosť 28. ríjna na deň vyslobodenia nášho milého Slovančaka, ktoru sme pomocou našich bratrov ľechov vyslobodili. To aj ve škole le cítíme že sme slobodnie. Dotiaľ sme sa učili maderšky v školách, ale teraz sa učíme na našej milý maderškej reči. Milý Pane, pomyslíte si na nás jako si my myplime na Vás a rastá vajte naše drahu republiku.

Hlohovic-Prástatok, 23.ho.r. 1919

K hlbokej úctou
žiaciaky 2. triedy dievčanskej meštianskej školy.

(Faint handwritten text, likely bleed-through or a second draft of the letter)

Prvý list žiakov z Hlohovca P. O. Hviezdoslavovi (Zdroj zbierkový fond Oravského múzea Pavla Országha Hviezdoslava v Oravskom Podzámku)

K milému pozdravu hlohovských žiakov pripojil sprievodný list riaditeľ Sulík, v ktorom objasňuje ich zámer:

Riaditeľstvo štátnej meštianskej chlapčenskej i dievčenskej školy v Hlohovci

Dne 29. X. 1919

Velikému Pěvci.

Na přání dětí zasílám Vám, slovutný pane, projev dětský, velmi prostý a průhledný, jaké psaly ve dnech 27. a 28. října z vlastních popudů ve škole i doma.

Učitelé ponechali chyby a zasílají projevy v původné jejich přirozenosti.

S hlubokou úctou
za sbor učitelský

Josef Sulík
ředitel

Riaditeľstvo štátnej meštianskej chlapčenskej i dievčenskej školy v Hlohovci.
Dne 29. X. 1919. Čís. 770.

Velikému Pěvci.

Na přání dětí zasílám Vám, slovutný pane, projev dětský, velmi prostý a průhledný, jaké psaly ve dnech 27. a 28. října z vlastních popudů ve škole i doma. Učitelé ponechali chyby a zasílají projevy v původní přirozenosti.

S hlubokou úctou
za sbor učitelský
Josef Sulík
ředitel

Sprievodný list riaditeľa Josefa Sulíka (Zdroj zbierkový fond Oravského múzea Pavla Országha Hviezdoslava v Oravskom Podzámku)

Dojatý Hviezdoslav odpovedal žiakom z Hlohovca na pozdrav listom, v ktorom vyjadruje radosť, že sa môžu vzdelávať v slobode a demokracii a zároveň ich povzbudzuje v ich úsilí. Nezabudne zdôrazniť význam rodiny a školy ako prvoradých činiteľov pri formovaní osobnosti mládeže, no vyjadruje aj potešenie z toho, že uvedomelosť žiakov tomuto procesu výchovy výrazne napomáha.

Učiteľ Ján Dubravčík, ktorý na škole viedol „kurs slovenský“, teda kurz slovenčiny pre dospelých, poskytol plné znenie listu redakcii časopisu *Slovenská škola*. Odtiaľ prebrali znenie listu aj ďalšie periodiká, napríklad časopis *Naša Orava*.⁹ Jána Dubravčíka očarila angažovanosť mladých hlohovských dievčat a ich národne uvedomelé zmysľovanie dáva za príklad aj rovesníkom z iných škôl po celom Slovensku. Jeho krátky komentár stojí za pozornosť, pretože v ňom naznačil radostnú atmosféru v spoločnosti, počas ktorej list vznikol: „Z vlastného popudu a s naivnou, detskou úprimnosťou napísaný list, do ktorého sa kde-tu i pravopisná chyba vošmykla, odovzdaly riaditeľstvu školy, aby sa odoslal. (...) Prekrásny tento list dodal veľkej chuti k práci, povzbudil a zvýšil vlastenecké smýšľanie a obohatil krásnou pamiatkou útle duše slovenskej mládeži našej, tak, že si ho úskostlivo chráni, neznajúc snáď ani jeho neoceniteľné hodnoty. Sme pyšní naň ale i my učitelia, vidiac už teraz ovocia doterajšej práce našej; dúfajúc ho zošľachtiť dľa priania básnikovho, aby k prospechu a radosti rodičov a národa sotrvávalo.“¹⁰

Originál listu je starostlivo uložený v archíve Gymnázia Ivana Kupca ako nasledovateľskej inštitúcii po Meštianskej škole a otvára *Pamätnú knihu školy*.¹¹

Roztomilé dcérky, či vlastne, keďže som už tak veľmi starý, zlaté vnučky moje!

Ďakujem Vám všetkým veľmi pekne za Váš detinský prostosrdečný, krásny i dojemný listok, ktorým ste ma tak neočakávane poctily a ktorý došiel ma ako dáky svetlý posol po radostnom dni, prvom to sviatku našej národnej slobody, dňa 28. októbra t. r. Ani si predstaviť nemôžete, ako ste ma ním milo, radostne prekvapily, potešily; tým viac, keď som vyrozumel z neho, ako dobre chápete veľkú, pamätnú slávnú prítomnosť: základ to i Vašej lepšej, krajšej budúcnosti; a že i Vy pocítujete rovno s nami staršími i starými sladkosť a milotu zavítavšej k nám slobody, ktorej, áno veruže len s pomocou drahých bratov Čechov sme sa domohli a udržať ju a svoju samostatnosť podobne môžeme len s ich všestranným pričinením sa, ruka v ruku a pleco u pleca dejstviujúc a pracujúc spolu s nimi: zač im patrí naša neobmedzená vďaka, celé naše bratské srdce!

Takže vám už teraz ľahšie padá učiť sa a porozumieť predmetom, Vám v tej našej drahej materskej reči predkladaným? Veru verím! Šťastné ste, keď sa môžete takto bezprostredne oboznamovať so všetkým, čo je okolo Vás a vo Vás... Len sa teraz už učte pilne, usilovne v prvom rade sebe k prospechu a k radosti Vašich dobrých rodičov a znamenitých, všetkej cti i lásky hodných učiteľov; že sa popritom pekne, mravne chováte, iste predpokladám: to sa ináč o našich hodných dievčatkách ani myslieť nedá. Pánboh Vám pomáhaj vo Vašom peknoduchom snažení!

To Vám úprimne praje, keď Vás srdečne pozdravuje a jednotlivo na to čisté čielko bozkáva v duchu

Váš akoby starý otecko

Dolný Kubín, 1. XI. 1919

Hviezdoslav

Sám Hviezdoslav viackrát verejne vystúpil ako predstaviteľ slovenského národa a zároveň tlmočník jeho vôle po čo najužšej spolupráci s českým národom. Po vzniku spoločného štátu akoby zabudol na svoju nechť z básnenia vyvolanú prvou svetovou vojnou a začal s mladickým entuziazmom písať oslavné hymnicky ladené básne vítajúce oslobodenie národa. Príznačnou črtou týchto básní je to, že sa na sklonku svojho života (zomrel o dva roky neskôr 8. 11. 1921) preniknutý radosťou z aktuálnych politicko-spoločenských udalostí, často obracia k mládeži a zdôrazňuje jej jednu zo základných myšlienok svojej literárnej činnosti – čestnú prácu pre blaho spoločnosti „*Prostřednictvím této idey připomína*

Roztomilé dcérky, či vlastne, keďže som už tak veľmi starý,
zlaté vnučky moje!

Ďakujem Vám všetkým veľmi pekne za Váš detinský prostosrdečný, krásny i dojemný listok, ktorým ste ma tak neočakávane poctily a ktorý došiel ma ako dáky svetlý posol po radostnom dni, prvom to sviatku našej národnej slobody, dňa 28. októbra t. r. Ani si predstaviť nemôžete, ako ste ma ním milo, radostne prekvapily, potešily; tým viac, keď som vyrozumel z neho, ako dobre chápete veľkú, pamätnú slávnú prítomnosť: základ to i Vašej lepšej, krajšej budúcnosti; a že i Vy pocítujete rovno s nami staršími i starými sladkosť a milotu zavítavšej k nám slobody, ktorej, áno veruže len s pomocou drahých bratov Čechov sme sa domohli a udržať ju a svoju samostatnosť podobne môžeme len s ich všestranným pričinením sa, ruka v ruku a pleco u pleca dejstviujúc a pracujúc spolu s nimi: zač im patrí naša neobmedzená vďaka, celé naše bratské srdce!

Ďakujem Vám už teraz ľahšie padá učiť sa a porozumieť predmetom, Vám v tej našej drahej materskej reči predkladaným? Veru verím! Šťastné ste, keď sa môžete takto bezprostredne oboznamovať so všetkým, čo je okolo Vás a vo Vás... Len sa teraz už učte pilne, usilovne v prvom rade sebe k prospechu a k radosti Vašich dobrých rodičov a znamenitých, všetkej cti i lásky hodných učiteľov; že sa popritom pekne, mravne chováte, iste predpokladám: to sa ináč o našich hodných dievčatkách ani myslieť nedá. Pánboh Vám pomáhaj vo Vašom peknoduchom snažení!

To Vám úprimne praje, keď Vás srdečne pozdravuje a jednotlivo na to čisté čielko bozkáva v duchu

Váš akoby starý otecko
Hviezdoslav

Dolný Kubín 1/XI 1919

Hviezdoslavova odpoveď hlohovským žiačkam (Zdroj Pamätná kniha Meštianskej školy v Hlohovci, archív Gymnázia Ivana Kupca v Hlohovci)

Hviezdoslav, prirodzene, aj tie najvyššie ideály pravdy a spravodlivosti, ktorých sa pridržal po celý život a ktoré by bol chcel vidieť vtelené do základov nového slobodného života svojho národa.¹²

HVIEZDOSLAVOV SAMOVZDELÁVACÍ KRUH DIEVČAT

Žiačky povzbudené básnikovou odpoveďou pod vedením učiteľky slovenčiny Emílie Baranovičovej založili samovzdelávací krúžok. Jeho názov znel *Hviezdoslavov samovzdelávací kruh dievčat*. Spisovateľovo meno, ktorý uvítal s radosťou vznik Českoslo-

venska, ba dokonca túto udalosť básnicky spracoval, má v názve krúžku vyjadrovať zhodu s jeho ideovým zmyslaním, zámer venovať sa kvalitnej literatúre s národnou tematikou i snahu naplniť mravné hodnoty autorovho literárneho posolstva. Úlohou spolku bolo nielen vzdelávať, ale aj zabávať deti v slovenskom jazyku. Žiaci organizovali besedy, večierky, kde sa recitovalo a spievalo i hralo na piano.

Na sprievodnom liste od riaditeľa Sulíka je cezruzkou zaznačený aj koncept Hviezdoslavovej odpovede vedeniu školy a pedagogickému zboru, ktorý je ťažko čitateľný. Možno z neho však vyrozumieť, že ďakuje za pozdravy a povzbudzuje učiteľov školy do kvalitnej pedagogickej práce. Dôležitým momentom sa ukazuje aj fakt, že prostredníctvom iniciatívy žiakov sa dostali do kontaktu významné intelektuálne osobnosti literárneho sveta – Hviezdoslav a Sulík.

Reťaz listov Hviezdoslavovou odpoveďou ešte neskončila, pretože k Novému roku poslali žiaci básnikovi pozdrav aj s oznámením, že pomenúvajú svoj spolok jeho menom.

Milý Drahy Tatičku Náš!

S radostou sme počuvaly Váš milý list, ktorý nám slávne prečítal pán riaditeľ. Citily sme Vašu lásku oproti nám z Vašich krásnych riadkov. Aby sme aj my lásku k Vám preukázali náš novo založený „Samovzdelavajúci kruh“ pod Vašu ochranu dali sme a menuje sa „Hviezdoslavov Samovzdelavajúci kruh“ Práve 18-ho sme malý v Samovzdelavajúcem kruhu „Vianočný večierok.“ Veľmi pekne sme účinkovali na Piano, na huslách, spev, rozprávky, a mnoho iných básne aj medzi nimi Vás mile napísanú báseň „Dohviezdny večer“ ďalej sme mali Vianočne divadlo „Betlehemske siroty“ a pekný vianočný stromček sme dostali.

Radost sme malý pre veľkú a pomyslely sme si na Nášho Starého Draheho Tatička že keby mohol byt medzi nami! Prajeme Vám blahoželania Nášmu Drahému Tatickovi na tieto mile sviatky aby ten malý Ježíšek aj Vás všetkom obdaril z jeho z malou ale mocnou ručičkou.

Nášmu Drahému Tatičkovi Hviezdoslavovi ruky bozkávajú

Hlohovec, dňa 19/XII. 1919

Vaše vnučky
žiačky Hlohovskej meštianskej školy.

Milý Drahy Tatičku Náš!

Radostou sme počuvaly Váš milý list, ktorý u nás slávne prečítal pán riaditeľ. Citily sme Vašu lásku oproti nám z Vašich krásnych riadkov. Aby sme aj my lásku k Vám preukázali náš novo založený „Samovzdelavajúci kruh“ pod Vašu ochranu dali sme a menuje sa „Hviezdoslavov Samovzdelavajúci kruh“ Práve 18-ho sme malý v Samovzdelavajúcem kruhu „Vianočný večierok.“ Veľmi pekne sme účinkovali na Piano, na huslách, spev, rozprávky, a mnoho iných básne aj medzi nami Vás mile napísanú báseň „Dohviezdny večer“ ďalej sme mali Vianočne divadlo „Betlehemske siroty“ a pekný vianočný stromček sme dostali.

Radost sme malý pre veľkú a pomyslely sme si na Nášho Starého Draheho Tatička že keby mohol byt medzi nami! Prajeme Vám blahoželania Nášmu Drahému Tatickovi na tieto mile sviatky aby ten malý Ježíšek aj Vás všetkom obdaril z jeho z malou ale mocnou ručičkou

Nášmu Drahému Tatičkovi Hviezdoslavovi ruky bozkávajú.

Hlohovec, dňa 19. 1919.

*Vaše vnučky,
žiačky Hlohovskej meštianskej školy.*

Druhý list žiakov z Hlohovca P. O. Hviezdoslavovi s oznámením o založení samovzdelávacieho krúžku a novoročným práním (Zdroj zbierkový fond Oravského múzea Pavla Országha Hviezdoslava v Oravskom Podzámku)

Aj tento list doplní krátka sprievodná správa Josefa Sulíka:

Riaditeľstvo štátnej meštianskej chlapčenskej i dievčenskej školy v Hlohovci

dňa 20./XII 1919

Vzácnému Pánu

p. Hviezdoslavovi

v Dol. Kubíně.

Zasílám uctivě projev dětí, které Vás milují dětinnou láskou a přeju ze srdce upřímného k Novému roku vše nejlepší.

Josef Sulík
ředitel

POZNÁMKY

- ¹ Školská kronika Meštianskej štátnej školy v Hlohovci. Uloženie: archív Gymnázia Ivana Kupca v Hlohovci.
- ² Pozri URMINSKÝ, Jozef. V 19. storočí postavili v Hlohovci prvú meštianku v Nitrianskej župe. In *Život v Hlohovci*, roč. 44, 2010, č. 2, s. 6 – 7.
- ³ Pozri aj KAMENČÍK, Marián. Prehľad literárnych dejín mesta Hlohovec. In *Čítanka Literárnych potuliek Hlohovcom (2017 – 2020)*. Hlohovec : EX LIBRIS AD PERSONAM HLOHOVEC, 2020, s. 33.
- ⁴ Je autorom desiatok kníh literatúry pre deti a mládež, redaktorom čítaniek, zborníkov a časopisov pre detskú tvorbu i autorom odborných a úvahových pedagogických článkov.
- ⁵ Školská kronika Meštianskej štátnej školy v Hlohovci. Uloženie: archív Gymnázia Ivana Kupca v Hlohovci.
- ⁶ SULÍK, Josef. *Morální výchova ve školské praxi. Doklady z měšťanské školy chlapecké a dívčí v Hlohovci na Slovensku*. Brno : Nákladem „Ústředního spolku učitelského na Moravě a ve Slezku“, 1922, s. 51.
- ⁷ List Ludovíta Okánika žiakom Meštianskej školy v Hlohovci. Uloženie: Pamätná kniha Meštianskej školy v Hlohovci, archív Gymnázia Ivana Kupca v Hlohovci.
- ⁸ List Vládneho referenta pre školstvo. Uloženie: Pamätná kniha Meštianskej školy v Hlohovci, archív Gymnázia Ivana Kupca v Hlohovci.
- ⁹ Red.: Hviezdoslavov list na hlohovské žiačky. In *Naša Orava*, roč. 3, 1920, č. 1, s. 2 – 3.
- ¹⁰ DUBRAVČÍK, Ján. Hviezdoslavov list na hlohovské žiačky. In *Slovenská škola*, roč. 1, 1919, č. 17 – 18, s. 249 – 250.
- ¹¹ List P. O. Hviezdoslava hlohovským žiačkam. Uloženie: Pamätná kniha Meštianskej školy v Hlohovci, archív Gymnázia Ivana Kupca v Hlohovci. Za poskytnutie listov zo zbierok Oravského múzea P. O. Hviezdoslava ďakujem pani Dr. D. Korytárovej Lofajovej z Literárnovedného oddelenia. Signatúry listov: 1978/00518 EČ. 2454 List žiačok Hlohoveckej meštianskej školy P. O. H. z 19. 12. 1919; 1980/00127 EČ. 1676 Riaditeľ mešť. školy v Hlohovci – list P. O. H. 1919.
- ¹² ČEPAN, Oskár – KUSÝ, Ivan – ŠMATLÁK, Stanislav – NOGE, Július. *Dejiny slovenskej literatúry III*. Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1965, s. 705.

A large, stylized handwritten signature in black ink. The signature reads "Pavol Oskár Hviezdoslav" in a cursive script. The first name "Pavol" is written on the top line, and "Oskár Hviezdoslav" is written on the line below, with a long, sweeping flourish extending from the end of the last name.